

valami javulást hoz a mi szempontunkból is.

Az ügyvéd:

— A viszonyok javulását várjuk, mert ez jelentheti csak az ügyfelek szaporodását. Azt mondják, a magyar ember szeret pereskedni, de bizony ezeknek a pereknek nagyrésze aféle „fülemile-per”, amelyen nem lehet keresni. Ezévből lép életbe az ügyvédi rendtartásról szóló törvény, azonban az abban foglalt intézkedésektől nem remélhető, hogy az ügyvédség helyzete gazdaságilag javuljon.

A köztisztviselő:

— Rövid pár év alatt háromszor csenkitették meg a fizetésüket. Azt reméljük, hogy valamit majd visszakapunk. Ha a köztisztviselőnek emelkedik a fizetése, akkor javul a helyzete a kereskedőnek és iparosnak is, mert mi beruházásokra fordítjuk a fizetés-többletet, ruhát, cipőt, élelmiszert veszünk és gondolhatunk arra is, hogy a szabadságunk alatt valahová nyaralni menjünk, ami szintén beruházást jelent.

A magánhivatalnok:

— Most sokat beszélnek arról, hogy a magán-tisztviselőknél is rendezik a fizetéseket és behozzák a 42 órás munkahatárt. Ez segítené rajtunk és azokon is, akik nem tudnak íróasztalhoz jutni. Szegeden közel ezren vannak ilyenek.

A munkás:

— Azt hallom, hogy Szeged számára jól alakult az 1936-os esztendő mert több, mint egymillió munkaalikalom volt a városban a közmunkák ré-

vén. Ennek háromnegyedrészé azonban jóformán beruházásra ment el, mi maradt munkabérre. S ezen is hányezren osztzkodtunk. Bizony a 30-60 filléres órabérek mellett és pár hónapi munkaalikalom után, nemigen mondhatjuk, hogy az 1936-os esztendő valami kitünően alakult. Az 1937 évre pedig nincs kilátás nagyobb munkára.

A munkanélküli:

— 1936-ban háromszor 15 napon át dolgoztam az inségmunkán. Ez 67 pengős keresetet jelentett magam és háromtagú családom számára. Aszfaltozó munkás volnék, de már negyedik esztendője nincs munka a szakmában. Sokat téufergek az utcán és látom, hogy a szegedi aszfalt bizony eléggé megviselt. Talán majd eszébe jut valakinek a városházán, hogy erre is kellene már költeni és akkor remélem, dolgozhatom keveset a magam szakmájában is.

Szántsándékkal hagytuk utoljára, mit mond

a háziasszony:

— Mit várok az újévtől. Semmi jót. A minap bementem egy üzletbe, hogy gesztenyét vegyek, mert a gyerekek már fél év óta kinóznak gesztenyepüréért. Félkiló gesztenyéért 36 fillért fizettem és a kereskedő boldogan ujságolta, hogy a gesztenye tegnap óta olcsóbb. Azelőtt kilója 76 fillér volt, most már 72 fillér. Mentem haza és én is boldogan meséltem az uramnak, aki hivatalnok, hogy megkezdődött az olcsóbbodás, a gesztenye ára már esett is. Másnap aztán a pékhez mentem kenyérért és itt azt közölték velem, hogy a kenyér árát hat fillér felemelték. Hát ilyen az „olcsóbbodás”. Tessék ezután reménykedni.

Remény, lemondás, ugylátszik ez újesztendőnek is a horoszkopja... H. M.

FA, SZÉN, KOKSZ, BRIKETT, ÉPÜLETFA, DESZKA, ENYVEZETT LEMEZ, FURNÉROK

BACH Telefon 11-26.

Az építkezés fellendítése Szeged legsürgősebb feladatainak egyike

Imecs főispán ur, rövidesen hivatalának elfoglalása után, egy interjú alkalmával úgy nyilatkozott, hogy az első benyomás, amit Szegedről nyert, az, hogy ebben a 100.000 lakost meghaladó városban kevés az élet. Ezzel a megállapítással természetesen nem áll egyedül, mert hiszen minden idegennek, aki Szegedre jön, azonnal feltűnik, hogy az Alföld metropolisában a nagyváros pezsgő élete helyett a vidéki kisvárosok álmos esendje fogadja. A főispán ur mindjárt igen helyesen mutatott rá az élettelenység egyik legfőbb okára: az építkezési tevékenység terjesztésének hiányára, az építkezési kilátásba is helyezte közbejárását, egyelőre egy rendőrségi palota építésének érdekében s nemrégiben meg is tette az ennek megvalósítására irányuló kezdeményező lépéseket.

Sajnos, a város sorsát intőző többi tényezők úgy látszik nem osztják ezt a felfogást, mert míg Budapesttől kezdve minden nagyobb városunkban elsőrangú érdeknek tartják az építőipar foglalkoztatását, addig Szegeden a Klebelsberg-éra óta megszűnt minden ily irányú komoly igyekezet, mégpedig nemcsak a városi vezetőség, hanem csodálatosképpen a közvetlenül érdekelt iparoság és annak érdekképviseletei részéről is. Elhangzott ugyan egy-egy felszólalás a rendkívüli házadómentesség érdekében, az iparkamara is megfogta a maga felterjesztését, de ez is volt azután minden. A kért kedvezmény megtagadásába, illetve annak csak minimális mértékben történt engedélyezésébe azután s szinte közömbösen mindenki valami esüggött fáradtság és fásult belelőrdés üli meg a lelkeket s szinte közömbösen várnak valamire, talán egy új Klebelsbergre, akinek nemcsak elgondolásai vannak hanem a megvalósítás módjait is kikutatja, sőt ha kell, ki-erőszakolja!

Egy nagyobbarányú építkezési tevékenységnek a hatóságok segítségével leendő előmozdítását elsősorban a háztulajdonosok ellenzik, akik szerint Szegeden elegendő lakás áll rendelkezésre s a további lakástermelés csak még jobban leszorítaná a házingatlannak amugy is erősen lecsökkent értékét. A városi polgárság ezen legbefolyásosabb rétegének felfogása tükröződik vissza a város vezetőségének passzivitásában, sőt a polgármester urnak, a háztulajdonosok szegedi nagygyűlésén tett ama nyilatkozatában is, mely szerint helyteleníti azt a jelenséget, hogy közületek és hatóságok maguk is építsenek és ezzel „konkurrenciát csinálnak a háztulajdonosoknak”.

Ez a felfogás pedig ugyancsak téves, mert hi-

szen köztudomású, hogy az építőipar, a vele kapcsolatos számos iparág foglalkoztatása révén a legtöbb munkaalikalmat nyújtja s így fellendítése nemcsak a munkanélküliség csökkentésének egyik leghathatósabb eszköze, hanem annál a körforgalomnál fogva, melyet a pénz végez, táplálja a város egész gazdasági életét s így bátran állítható, hogy érdeke az összpolgárságnak s így a háztulajdonosoknak is. Hogy pedig az építőipari tevékenység fellendülése következtében javuló kereseti viszonyok milyen kihatással vannak éppen a lakáspiac helyzetére, azt mi sem igazolja jobban, mint Budapest példája, ahol az 1935-ben megindult erőteljesebb lakástermelés nemhogy növelte volna, de lényegesen csökkentette az üres lakások számát! 1935 elején ugyanis 12.270 lakás állt üresen a fővárosban, mely szám az év végére 8543-ra csökkent, annak ellenére, hogy évközben 3054 új lakást építettek. Így tehát 1935-ben 6781 üres lakás talált új bérlore, 1936 májusában pedig már csupán 6560 volt a nyilvántartott üres lakások száma, noha a lakástermelés változatlan erővel tovább folytatódott!

Az építkezési tevékenységnek minden rendelkezésre álló eszközzel való előmozdítását indokoltá teszi Szegeden még különösen az is, hogy a szabályrendeletekben előírt egészségi követelményeknek megfelelő lakásokban nemcsak, hogy felesleg nincs, de határozott hiány van. ezenkívül pedig a lakosság természetes szaporulata is a jelenleginél lényegesen nagyobb lakástermelést tenne szükségessé.

Igaz, hogy Szegeden mintegy 500 lakás áll üresen s a minisztériumban éppen erre való hivatkozással tagadták meg azokat az adókedvezményeket, melyeket az új építkezések nemcsak Budapest, de egyik-másik kis vidéki városban is élveznek s amelyek a mai pénzügyviszonyok mellett elengedhetetlen előfeltételét képezik az új építkezésekbe fektetendő tőke rentabilitásának. Nem vették persze figyelembe azt, hogy az üres lakások legnagyobb része tulajdonképpen nem is minősíthető emberi hajléknak, sőt, hogy nemcsak ezek, hanem az elfoglalt tartott lakások jelentékeny része is olyan állapotban van, hogy az idevágó hatáskörök szigorú betartása esetén, az azokra szóló lehatáskörökkel már rég meg kellett volna vonni. A dr. Jung-féle lakáskataszter adatai szerint ugyanis miként azt a Délmagyarország már ismételtén kimutatta, 1927-ben a város bérleti lakosságának mintegy egyharmada része, 10.661 lélek volt kénytelen 3170 szobára

len, nedves, részben pincelakásban élni! Hogy lehet tehát ilyen körülmények között „lakásfeleslegről” beszélni? De egyedül a város lakosságának természetes szaporulata is jelentékenyen nagyobb számú lakás termelését tenné szükségessé, mint az a valóságban történik. A lakosság száma ugyanis 1930-ban 135.210 volt, 1935-ben pedig már 140.946-ra rugott, vagyis 5736 lélekkel szaporodott. Ez évente átlag 1200 főnyi szaporulatot jelent, amelynek elhelyezéséhez mintegy 300 lakás volna szükséges, amivel szemben évente alig 40-50 új lakás épült s ezek is leginkább a telepeken.

A háztulajdonosok megnyugtatóra rámutatok még arra a közismert tényre is, hogy azokban a városokban amelyekben kevés a kereseti lehetőség, ott a lakberek is egyre lefelé haladó irányzatot mutatnak s így a házingatlan értéke is eszik, míg ott, ahol van munka és kereset, telik magasabb házbérré is ott a házak értéke, az új építkezések dacára is, emelkedik.

Ezek szerint egy erőteljes építkezési tevékenység megindítása nemcsak érdeke az összpolgárságnak, hanem oly égető szükség, amelyet egyenesen bűn volna tovább halogatni. Felmerül tehát a kérdés, hogyan volna ez elérhető? A peszsimisták persze rögtön készen is vannak a válasszal: Szegeden a lakásépítkezés nem fizeti ki magát, de nincs is rá pénz s így kár minden erőlködésért! A dolog azonban korántsem így. Elhelyezkedést kereső tőke ma is van, sőt több, mint még röviddel ezelőtt: hogy pedig az Szegeden is gyümölcsözőleg legyen építkezésekbe befektethető, annak előfeltételeit meg lehet és meg is kell teremteni. A 10 év előtt épült városi bérházak jóvedelmezősége e tekintetben korántsem mérvadó, mert a mai építési eljárások mellett sokkal gazdaságosabban lehet építeni, mindenestre azonban uer, hogy a tőke megfelelő kamatozása elérhető legyen.

Minden új bérházépítkezésbe történő tőkebefektetés rentabilitásának sine qua non-e a 20-25 esztendősi rendkívüli házadómentesség, még pedig nemcsak az állami, hanem a pótdókra is. Így tehát mindenekelőtt ennek engedélyezését kell a minisztériumban az említett indokokra való hivatkozással kijárni s nem csupán egy esztendőre, hanem hosszabb időre s nem az építkezési idegy derekán, hanem jóelőre, hogy idő is legyen a szükséges tervek és költségvetések elkészítésére. Hogy ennek elérése nem lehetetlen, azt mi sem igazolja jobban, mint hogy az kis vidéki városoknak is sikerült s ha például Vác városának lehetett 20 éves állami és 15 éves városi adómentességet engedélyezni, úgy semmivel sem indokolható ugyan-ezen kedvezménynek Szegedtől való megtagadása.

További lépést jelentene az elérendő cél érdekében a hatóságok oly irányú erélyes intézkedése, melynek következtében az egészségtelen lakások fokozatosan kikutirtnának, mialtal az előírt követelményeknek megfelelő lakások iránti kereslet jelentékenyen megnövekedne. Erre vonatkozólag egyébként az iparügyi minisztériumban törvényjavaslat is van készülőben.

Ha azután a rentabilis tőkebefektetés előfeltételei biztosítva vannak, akkor Szeged jogosan megkövetelhetné, hogy az OTI az egész országhól felszívott tőkéiből aránylagos részt juttasson vissza Szeged gazdasági életének vérkeringésébe is, részben saját építkezései, részben ily célra nyújtandó kölcsönök alakításában. Ugyanez áll más közintézményekre és nagy vállalatokra is, melyek főként nyugdíjalapok tőkeit az időzserint kizárólag fővárosi ingatlanokba fektetik. Új irányt mutat e téren a Nemzeti Bank kezdeményezése, amennyiben az elmúlt évben Székesfehérváron bankulatát és külön bérházat is épített.

Sokat használhatna persze Szegednek, ha az ország folyamathoz levő erős inarodásából szintén kivethetné az öt megillető részét. Hogy azonban itt új inarvállalatok letelepedhessenek, annak előfeltétele, miként arra egy a városi közgyűlésen, mint e lap hasábjain is ismételten rámutattak már, a vasúti tarifa megváltoztatása, ami bizonyos kiegyenlítő kihatásokkal, a vasút károsodása nélkül meg is történhetne, ha a trianoni határszélre került város méltán kivánságának teljesítése érdekében az arra illetékesek a kellő eréllyel eljárának. Ez kénehetné csak alapját annak, hogy Szeged is a gyümölcsözőn egyik centrumává fejlődhesen s hogy az ezzel kapcsolatos ipari létesítménynek, mint konzervgyár, hűtőház, stb. rentabilis befektetések lehessenek.

Ha tehát mindazok, akik ebben a városban a két kezük munkájából kénytelenek megélni, a meddő banaszkodás helyett egyszer összefognának és képviselőik segítségével küzdenének a kénytelen munkaalikalmak, akkor hamarosan más élet költözne a tepsz város falai közé.

Stagelschmidt József.